

02

แนวความคิด / ข้อเสนอ

ควรมีการจัดตั้ง Seed Hub เป็นศูนย์กลางบูรณาการ
ด้านเมล็ดพันธุ์พืชปศุสัตว์ผลิต คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่มี
คุณภาพ จัดเก็บ และรักษามูลค่าเมล็ดพันธุ์ในระบบคลังที่ได้มาตรฐาน พร้อมกระจายเมล็ดพันธุ์ไปยังเกษตรกร
ในพื้นที่ 5 จังหวัด และภูมิภาคอื่น ๆ การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์
ให้กับหมอดินอาสาและเกษตรกรเครือข่าย สร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์
ในลักษณะ “เกษตรกรคู่สัญญา” เพื่อสร้างรายได้และสร้างแรงจูงใจในการผลิตเมล็ด
พันธุ์ รวมทั้งยังบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และภาคเอกชน

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น

- คุณภาพเมล็ดพันธุ์ไม่สม่ำเสมอ ขึ้นกับฤดูกาลและสภาพแวดล้อม
- การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษายังไม่เป็นระบบมาตรฐาน
- ขาดระบบเชื่อมโยงตลาดและการกระจายเมล็ดพันธุ์ที่ทั่วถึง
- ความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ไม่แน่นอน อาจทำให้เกิดการล้นตลาดหรือขาดแคลน
- ขาดความรู้ด้านเทคนิคการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ
- เกษตรกรบางส่วนยังมุ่งหวังผลผลิตพืชเศรษฐกิจมากกว่าพืชปศุสัตว์
- ลงทุนด้านเครื่องจักร คลังเก็บเมล็ดพันธุ์ และบุคลากร อาจเป็นการงบประมาณสูง
- ต้องอาศัยการสนับสนุนระยะยาวเพื่อความต่อเนื่องของโครงการ

แนวทางแก้ไข

- พัฒนามาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ จัดทำแปลงผลิตพันธุ์ที่ได้ การรับรอง
- สนับสนุนเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เช่น เครื่องทำความสะอาดเมล็ด เครื่องอบเมล็ด และระบบจัดเก็บที่ได้มาตรฐาน
- จัดตั้งระบบคลังเมล็ดพันธุ์กลางและจุดกระจายเมล็ดพันธุ์ในทุกจังหวัด
- ทำสัญญาซื้อขายเมล็ดพันธุ์จากเกษตรกร เพื่อสร้างความมั่นใจด้านตลาด
- จัดอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ถูกต้อง
- สร้างแรงจูงใจ เช่น การจ่ายราคาซื้อที่เหมาะสม และการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต
- บูรณาการงบประมาณจากหลายหน่วยงาน
- ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับซื้อและกระจายเมล็ดพันธุ์

** การจัดตั้งศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์ (Seed Hub)

ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8 เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากมีฐานการผลิตที่เข้มแข็งอยู่แล้ว (โดยเฉพาะจังหวัดเพชรบูรณ์) แต่ความสำเร็จขึ้นกับการสร้างระบบมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ การจัดการตลาด และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง หากทำได้ครบวงจร จะช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างยั่งยืน และเพิ่มความมั่นคงทางอาหารของเกษตรกร การจัดตั้ง Seed Hub จะช่วยให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ที่มั่นคง เกษตรกรเข้าถึงเมล็ดพันธุ์ได้ทั่วถึง เพิ่มคุณภาพดิน ลดต้นทุนการผลิต และสร้างรายได้เสริม ซึ่งทั้งหมดนี้ นำไปสู่การอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างยั่งยืน และเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและประเทศในระยะยาว

01

หลักการและเหตุผล

พื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัดมีความเหมาะสมต่อการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปศุสัตว์ เกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ปศุสัตว์ได้ปีละไม่ต่ำกว่า 260 ตัน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์สำคัญระดับประเทศ ข้อจำกัดคือ เมล็ดพันธุ์ขาดมาตรฐานคุณภาพและความสม่ำเสมอ ระบบจัดเก็บ และกระจายเมล็ดพันธุ์ไม่ทั่วถึง ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

Output

- มีระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปศุสัตว์ที่ได้มาตรฐาน และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ
- มี Seed Hub ทำหน้าที่ผลิต คัดเลือก เก็บรักษา และกระจายเมล็ดพันธุ์อย่างเป็นระบบ
- เกิดเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ ในพื้นที่ 5 จังหวัด
- มีการจัดทำฐานข้อมูลเมล็ดพันธุ์และระบบคลังเมล็ดพันธุ์ที่สามารถตรวจสอบได้

Outcome

- เกษตรกรในพื้นที่เข้าถึง เมล็ดพันธุ์พืชปศุสัตว์คุณภาพดี ราคาที่เหมาะสมและเพียงพอ
- เพิ่มพื้นที่ปลูกพืชปศุสัตว์ ส่งผลให้ อินทรีย์วัตถุในดินเพิ่มขึ้น และคุณภาพดินดีขึ้น
- เกษตรกรมีรายได้เสริม จากการเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ในเครือข่าย Seed Hub
- ลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี ช่วยลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร

Impact

- ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำมีความยั่งยืนและครอบคลุมพื้นที่กว้างขึ้น
- สนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ต้นแบบ Seed Hub ที่สามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นได้
- สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเกษตรกร และเครือข่ายการผลิตเมล็ดพันธุ์ในระดับภูมิภาค
- สอดคล้องกับนโยบายชาติด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- ปริมาณการผลิตเมล็ดพันธุ์ปศุสัตว์ ไม่น้อยกว่า 260 ตัน/ปี และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- การจัดตั้งและดำเนินงานของ Seed Hub อย่างเป็นรูปธรรม
- พื้นที่เพาะปลูกพืชปศุสัตว์เพิ่มขึ้น (ไร่/ปี)
- รายได้เสริมของเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ (บาท/ครัวเรือน/ปี)
- ความต่อเนื่องในการดำเนินงาน Seed Hub ยังคงดำเนินงานได้ด้วยตนเอง $\geq 70\%$

04